

La Buzău, bulgarii au găsit școli și de un nivel mai ridicat. Nu e deci de mirare că în prima serie a celor care frecventau cursurile seminarului în 1838, 2 sînt bulgari, Irimia Ivan și Deșliu Nicolae¹.

Toate acestea arată cît de repede coloniștii bulgari sosiți la Buzău în partea finală a perioadei de trecere la capitalism — cînd interesul pentru carte se trezește pretutindeni —, s-au încadrat în atmosfera culturală a orașului cu vechi tradiții în această privință.

★

Dacă războiul ruso-turc din 1828—1829 a constituit pentru emigrația bulgară ultima perioadă favorabilă, în părțile buzoiene fenomenul a avut consecințe contrarii. Situat la intersecția unor drumuri obligatorii de trecere (Țara Românească — Moldova; Brașov-Brăila), spaima de ororile războaielor anterioare silește multă lume să evacueze din nou orașul și chiar satele din regiunea de cîmp. Mișcările maselor de țărani « supărați — cum spune un raport oficial — peste puțină de mulțimea angariilor » se împletesc cu lupta împotriva asupririi moșierești, devenind deosebit de puternice în toamna anului 1829.

Temîndu-se de o pustiire generală a satelor, « care înainte aveau cîte 3—400 de case, au azi numai cîte 20—30 de birnici » — mulți pieriseră și din cauza ciumei —, pentru moșile nemuncite și pentru dificultățile în care se zbătea vistieria², autoritățile au organizat adevărate putere de gonaci în stare să depisteze fugarii și să-i aducă înapoi³. Cazuri similare s-au mai petrecut în județele: Slam-Rîmnic, Brăila și Ialomița⁴. Interesant e că unii dintre fugari au trecut la Cernavoda, alții chiar peste Dunăre, în Bulgaria⁵, cei mai mulți însă, manifestîndu-și refuzul de a munci la vechii proprietari, se strămută pe alte moșii în județele limitrofe⁶. Printre ei s-au aflat atunci și multe familii de bulgari.

Pentru orașul Buzău, aspectul acesta este oglindit într-o catagrafie întocmită aici în aprilie 1829, cuprinzînd nominal, pe mahalale, oamenii fugiți din oraș, casele lăsate pustii și casele stricate înadins de cei plecați⁷.

Interesantă în ea însăși prin numărul mare al băjenarilor și al caselor devastate, din punctul nostru de vedere, catagrafia arată cum peste 70 de familii bulgare, părăsind orașul care nu le putea oferi siguranță, pornesc care încotro.

Prevederile tratatului de la Adrianopol din 1829, desființînd raialele de pe malul stîng al Dunării și dînd Țărilor Române libertate deplină comerțului cu celelalte țări, creează o ambianță de mai mare încredere și stabilitate printre producătorii de mărfuri din agricultură, industrie sau comerț, ceea ce îndreptățește să se atribuie epocii începuturilor de modernizare a multora dintre orașele noastre. Avîntul economic și social e vizibil și în orașul Buzău și lui i se datorește aflulxul de coloniști bulgari care vin după 1829 în oraș și în împrejurimi.

¹ Arh. st. Buc., *Catagrafia orașului Buzău*, mapa 96, f. 50—51.

² Arh. st. Buc., *Administrative vechi*, dos. 210/1829, f. 7 173. Vezi și *Visteria*, dos. 3 173, vol. II/1831, f. 665—666.

³ *Ibidem*, *Administrative vechi*, dos. 210/1829, f. 3, 15, 71, 95, 131 și 135.

⁴ *Ibidem*, f. 19 și 39.

⁵ *Ibidem*, f. 71 și 73.

⁶ *Ibidem*, f. 15 și 135. Vezi și Arh. st. Buzău, *Primăria*, dos. 1/6/1830, f. 21, 24, 26, 42, 52, 61 și 117; și S. T. R o m a n s k i, *op. cit.*, p. 66—67.

⁷ Arh. st. Buc., *Administrative vechi*, dos. 210/1829, f. 150—159. Toți fugiții (200), casele pustiite (122), cele stricate (78). S. T. R o m a n s k i a extras din această catagrafie străinii (74) nominal (*op. cit.*, p. 64—65).